

Ds Richard Vissinga

Lucas 15, 11-32 Afscheidsdienst

Lieve gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Hier komt alles samen, in die overbekende gelijkenis die we zojuist lazen en hoorden.

Schepping en roeping, vrijheid en verantwoordelijkheid, schuld en boete, zonde en vergeving, dood en leven, liefde en genade.

Grote woorden in een verhaal over mensen van gisteren en van vandaag.

Heel het evangelie in een notendop, op onnavolgbare wijze weergegeven door Rembrandt – die vader met een mannen- en een vrouwenhand!

Een vader had twee zonen.

De één is van het betrouwbare type, bereid om te werken op de boerderij van zijn vader.

De ander is meer de snelle jongen met de tatoeages, die zijn pa overhaalt om hem zijn deel van de erfenis te geven. Hij wil genieten van het leven.

Zo gezegd, zo gedaan. Hij gaat naar de grote stad, waar hij de beker van het genot tot op de bodem leegdrinkt. Totdat de beker helemaal leeg is en er niets rest dan een bittere nasmaak.

Hij is alleen en platzak. Hij ligt in de goot van de grote stad. Hij wil wel naar huis toe kruipen, want dat is het enige wat hij nog heeft. Maar hij weet niet of er nog wel een thuis is, want ja, waarom zou dat zo zijn? Hij heeft 'thuis' immers ingeruild voor het genot.

Hij heeft het verbruikt, ja, opzettelijk de rug toegekeerd.

Terwijl hij naar huis loopt – gekleed in de lompen die hem van zijn mooie kleren zijn overgebleven - oefent hij de toespraak, die hij zal houden als hij bij zijn vader aankomt: Vader, ik weet dat ik alles waar ik recht op had al heb gehad. Ik verdien het niet om je zoon te heten, maar misschien kan ik terugkomen als boerenknecht en in de schuur slapen.

Maar als hij de laatste heuvel af strompelt, ziet hij, nog voordat hij bij de boerderij is aangekomen, een gestalte de weg op rennen. Het is zijn vader! Hij huilt en lacht en zwaait met zijn armen.

Vader, zegt hij, ik – maar zijn vader hoort hem niet eens. Hij kust hem alleen maar, die stinkende vogelverschrikker, en knuffelt hem alsof hij hem nooit meer los zal laten.

Dit is mijn zoon! schreeuwt hij, dit is mijn zoon die verloren was en weer gevonden is.

Maak een warm bad voor hem! Bereid een feestmaal voor hem! Nodig alle burens uit!

Maar daar houdt het verhaal niet op. Het stopt niet bij dat blij moment.

De oudere broer is er ook nog. Hij komt net terug van een dag hard werken en wil weten waar al dat kabaal voor is.

Als hij de reden hoort, schrikt hij terug en is flink chagrijnig, wat goed te begrijpen is.

Ja, zegt het zure gezicht van de oudste – heel aandoenlijk, pa, maar we hebben alleen mijn helft van de boerderij nog. En hoe weet je, pa, als je de tranen uit je baard hebt geveegd, dat deze levensgenieter, die het er zo van genomen heeft, echt veranderd is?

Waarschijnlijk is hij gewoon platzak. Trouwens, wanneer hebt u voor mij zo'n feestmaal klaargemaakt, terwijl ik al die jaren thuisgebleven ben en heb gedaan wat er van mij werd verwacht? Niet eerlijk.

Nu maakt het verhaal een wending. Het gaat nu opeens over iets heel anders, over een liefde die zichzelf bewust niet beschermt, een liefde die radicaal afziet van bescherming;

die zich niet afvraagt of de jongere zoon, zoals zoveel junkies die voor even thuiskomen, er morgen misschien met de zilveren lepels en de digitale camera vandoor gaat om daar mee te financieren wat hij nodig heeft.

Het begon ook al zo wonderlijk. Dat die vader ingaat op de vraag van zijn jongste zoon om hem nu al zijn deel van de erfenis te geven. Welke vader doet zo iets? Je kunt toch op je klompen aanvoelen dat dat niet goed kan gaan.

Die liefde van de vader is een liefde, waarin alle ruimte aanwezig is voor zijn kinderen om hun leven in te richten zoals zij dat willen. Geen liefde die ten koste van de zelfstandigheid van zijn kinderen gaat.

Deze liefde past niet in een wereld van vergankelijke boerderijen en echte erfenissen en ouders die ook nog een keer aan het einde van hun Latijn kunnen zijn.

Een liefde die daarom alleen kan zijn zoals een vader die door de velden rent om zijn berooide zoon te zoenen.

Maar toch ook een liefde die we misschien juist zo nodig hebben, als ook wij zo ver komen, dat we die niet verdienen.

Jezus vertelt het verhaal eerst vanuit het perspectief van de jongen die een puinhoop van zijn leven maakt. En vervolgens vanuit het perspectief van de broer, zodat zijn toehoorders zich met beide jongens kunnen identificeren. En zodat ook wij ons met beide kunnen vereenzelvigen.

En dat doen we ook, als we eerlijk zijn op de manier die Jezus aanbeveelt.

In elk leven zijn er momenten waarop we beide rollen spelen.

We maken een puinhoop en we bouwen op.

We zijn chaotisch en we proberen de chaos angstig buiten de deur te houden door orde te scheppen.

We kunnen de oudste broer alleen maar bijvallen in zijn roep om rechtvaardigheid en niets dan rechtvaardigheid, als we onszelf totaal niet in de verloren zoon zouden herkennen.

Omdat we onszelf in hem herkennen, hebben ook wij zo af en toe iets nodig wat minder afgepast is dan rechtvaardigheid.

Ook wij hebben het soms nodig dat de liefde ons tegemoet rent.

Een liefde die zich niet stoort aan de staat waarin wij verkeren, die niet aarzelt om te zien wat ze kan verdragen, maar die alleen maar roept: dit is mijn zoon, die verloren was en weer gevonden is.

Maar hoe doe je dat? Hoe kun je zo'n grenzeloze liefde toepassen in een wereld die begrensd is?

Om te beginnen lijkt Jezus, terwijl hij door het land trekt, het letterlijk te proberen.

Wat willen jullie dat ik voor je doe, zegt hij tegen de mensen die hij onderweg ontmoet.

Heel vaak is het antwoord: maak me beter, genees me van de kwalen waar ik aan lijd en waar tot nu toe niemand mij van heeft kunnen genezen. Melaatsheid, epilepsie, verlamming, schizofrenie. Alle ontsporingen die met het leven meekomen.

En Jezus doet wat van hem gevraagd wordt.

Er gebeuren onmogelijke dingen. Blinde ogen kunnen plotseling zien. Dode zenuwcellen worden weer op elkaar aangesloten. Benen strekken zich, infecties wijken, pijn verdwijnt, geplaagde gedachten komen tot rust. Sta op, zegt Jezus. Ga, sta op en leef. Beweeg, doe je werk, wees die geheelde, die gezonde mens.

Misschien vindt deze tijdelijke opschorting van de wetten van het universum plaats omdat de schepper van alle dingen er nu niet langer buiten staat. De Schepper is nu zelf deel geworden van de wereld. Hij heeft handen die kunnen aanraken en zich kunnen uitstrekken. Hij heeft maar enkele kleine spoorpjes van licht kunnen trekken in de donkere zee van ellende.

Eén man, daar en toen, die geen noemenswaardig effect heeft op de statistieken van de melaatsheid, de blindheid, de doofheid, de verlamming. Maar de genezing van zieke lichamen kan niet meer zijn dan een teken zijn van wat hij werkelijk komt doen.

Zijn missie betreft het menselijk hart als centrum van het menselijk leven.

Als bij zijn geboorte de engel Jozef opdraagt hem de naam Jezus te geven, dan geeft hij daarbij als uitleg: want hij is het die zijn volk zal redden van hun zonden.

Wat dat betekent zien en voelen we in het verhaal van deze morgen, wat er gebeurt met de berooide zoon die thuiskomt.

Wat hij doet en wat hij belooft is, dat de ellende die wij onszelf aandoen kan worden gerepareerd.

En ook de ellende die ons overkomt in het leven.

Uiteindelijk wordt er een kruis opgericht waaraan hij sterft. Maar is er ook een leeg graf waaruit hij is opgestaan.

Zo geneest, zo redt hij. Als een lam, dat de zonde van de wereld wegdraagt. Als een straal licht die door het donkere wolkendek heen breekt. Als de eerste voorbode van Gods grote toekomst.

Daarom vertrouwen we ons aan hem toe, aan Jezus, God in ons midden.

Amen